



พืชสวนประดับ

ORNAMENTAL HORTICULTURE

ชนิษฐา ดวงสงค์ *



หน้าวัว

หน้าวัวเป็นไม้ดอกที่มีความสำคัญอีกชนิดหนึ่ง ที่ตลาดมีความต้องการมาก หน้าวัวให้ดอกทั้งปีซึ่งต่างจากดอกไม้ชนิดอื่นที่ให้ดอกเพียงครั้งคราวและคุณสมบัติของดอกหน้าวัวดีกว่าดอกไม้ชนิดอื่น คือ สามารถรอดตลาดได้นานวัน ดอกมีสีสดงดงาม ดังนั้นหน้าวัวจึงเป็นไม้ตัดดอกที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่ทำให้ผลตอบแทนแก่ผู้ปลูกเลี้ยงได้ดีไม่แพ้ไม้ดอกชนิดอื่น

ประวัติ

หน้าวัวเป็นไม้พื้นเมืองของอเมริกาใต้ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Anthurium andraeanum* Hort. และชื่อสามัญ คือ Anthurium หรือ Flamingo flower อยู่ในตระกูล Araceae หรือ Arum Family คำว่า Anthurium มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ anthos แปลว่าดอกและ aura แปลว่าหาง ซึ่งหมายถึงช่อดอกของหน้าวัว หน้าวัวที่พบเห็นมี 1,500 ชนิด (Species) และมีเพียง 10-15 ชนิด เท่านั้นที่ได้คัดเลือกสำหรับปลูกเป็นไม้ตัดดอกเพื่อการค้า ซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงพันธุ์จนเกิดพันธุ์ใหม่ ๆ ขึ้นอีกมากมาย หลายชนิด

หน้าวัวเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2440 ต่อมาปี พ.ศ. 2446 พระยาพจนปรีชา ได้สั่งมาจากยุโรป ต่อจากนั้นผู้ที่เลี้ยงหน้าวัวได้ผสมพันธุ์เกิดลูกผสมมากมาย มีชื่อพันธุ์ต่าง ๆ ตามผู้ผสมพันธุ์ขึ้นและปิดบังพ่อแม่ทั้งนี้เพราะลูกพันธุ์ใหม่มีลักษณะที่ดีมีราคาแพงมาก ดังนั้นถ้าผู้อื่นทราบพ่อแม่พันธุ์และทำการผสมพันธุ์ขึ้นเองจะทำให้ราคาของลูกผสมที่ตนผสมขึ้นใหม่ราคาต่ำ ทำให้การปลูกเลี้ยงหน้าวัวในประเทศไทยมีวงจำกัดไม่แพร่หลายนัก เพราะราคาต้นพันธุ์สูงและเอกสารเรื่องหน้าวัวมีน้อยมาก และหน้าวัวที่เลี้ยงกันในประเทศไทยเรานั้น ส่วนมากเป็นลูกผสม มีสีของดอกและขนาดแตกต่างกันไป

ความสำคัญทางเศรษฐกิจ

หน้าวัวเป็นไม้ตัดดอกที่ดอกมีสีสวยสะดุดตา สามารถรอดตลาดได้ มีอายุใช้งานได้นานกว่า 10 วันและออกดอกไม่ตลอดปี เป็นไม้ตัดดอกที่ให้ผลตอบแทนสูง และมีแนวโน้มที่จะส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นได้ เพราะประเทศเหล่านี้ยังนิยมใช้ดอกหน้าวัวอยู่ ซึ่งในปี 2528 สหรัฐอเมริกา มลรัฐฮาวายผลิตหน้าวัว 26.9 ล้านดอก และยังนำเข้าจากประเทศเนเธอร์แลนด์ 6.6 ล้านดอก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2533)



หน้าวัวที่ได้จากการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

* อาจารย์ประจำภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สำหรับประเทศไทยมีการปลูกดอกหน้าวัวเป็นการค้า ในหลายจังหวัด อาทิ เชียงใหม่ เชียงราย นนทบุรี กรุงเทพฯ ภูเก็ต กระบี่ และปัจจุบันเป็นไม้ดอกที่มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเพื่อการค้า โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้นำเข้าพันธุ์หน้าวัว จากต่างประเทศ ให้เกษตรกรทดลองปลูกและประสบผลสำเร็จ จนมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น

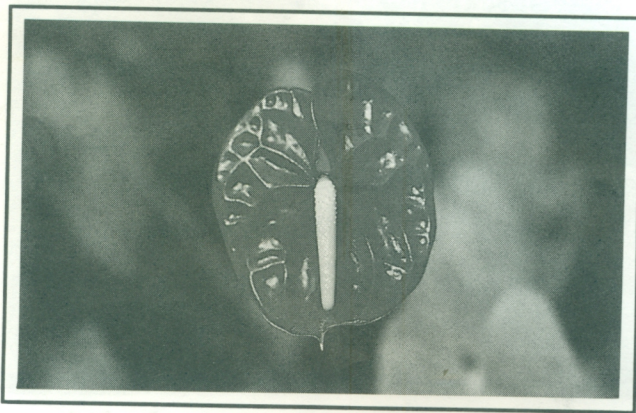
ลักษณะทั่วไป

หน้าวัวจัดเป็นไม้เนื้ออ่อน การเจริญเติบโตมีลักษณะ แตกกอ ลำต้นหน้าวัวค่อนข้างโอบไปทางไม่เลื้อยซึ่งต้นสูงขึ้นทั้งใบล่าง บางชนิดอาจสูงถึง 1 เมตร ใบของหน้าวัวจะมีรูปร่างคล้ายรูป หัวใจ มีเส้นใบเป็นตาข่าย ใบแตกออกจากลำต้นลักษณะสลับกัน (alternate) ดอกหน้าวัวคือส่วนที่เรียกว่า ปลีดอก (spadix) ประกอบด้วยเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียภายในดอกเดียวกัน มี จานรองดอก (spathe) ซึ่งจะให้สีต่างๆ เช่น สีแดง สีชมพู สีขาว สีเขียว สีส้มและสีม่วง จานรองดอกมีขนาดต่างๆ กัน ขึ้นอยู่กับพันธุ์ บางพันธุ์จานรองดอกมีรอยย่น หรือร่อง บางพันธุ์ จานรองดอกเรียบ จานรองดอกที่ดีควรมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ ได้สัดส่วนจากโคนมาถึงปลายด้านซ้ายและด้านขวา รากของ หน้าวัวเป็นรากพิเศษ (adventitious root) เกิดใต้ใบ แรก ๆ จะมีสีชมพู อุ่มน้ำ จะเหนียวและแข็งเมื่อมีอายุ

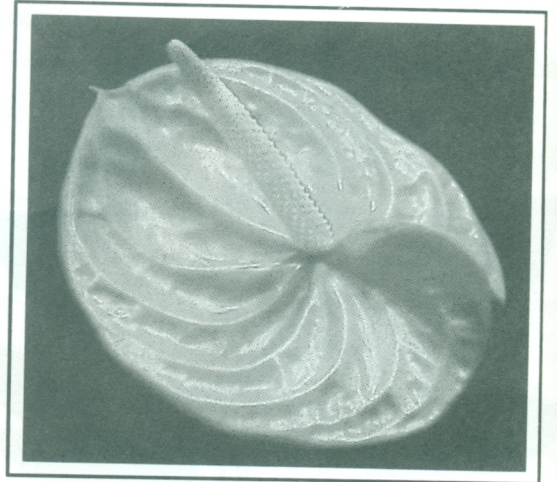
ประเภทของหน้าวัว

หน้าวัวที่ปลูกเพื่อใช้ประโยชน์จากดอกในรูปของไม้ตัด ดอกและไม้ดอกกระถาง แบ่งออกได้ 3 กลุ่มด้วยกัน

1. *Anthurium andraeanum* Hort. เป็นหน้าวัวที่มี ลำต้นตรง ใบมีสีเขียวรูปหัวใจ จานรองดอกรูปหัวใจ มีหูจาน



พันธุ์หน้าวัวไทย ดวงสมร



พันธุ์หน้าวัวต่างประเทศ Tropical จานรองดอกเป็นสีแดง เป็นพวก Standard

ปลีมีสีเหลือง แบ่งได้หลายชนิด ได้แก่

- 1.1 *Anthurium andraeanum album* มีจานรอง ดอกสีขาว กลางปลีมีสีม่วง ปลายปลีสีแดง ปลายปลีไม่มีสี ไม่มีสีเขียวเป็นมัน
- 1.2 *Anthurium andraeanum gigantum* มีจาน รองดอกสีแดงเป็นมัน จานรองดอกมีรอยย่น มาก ปลีมีสีเหลืองเมื่อแก่จะมีสีขาว ปลีไม่มีสี
- 1.3 *Anthurium rho-dochlorum* มีจานรองดอก ใหญ่สีชมพู มีรอยย่น ปลีมีสีเหลืองอ่อน

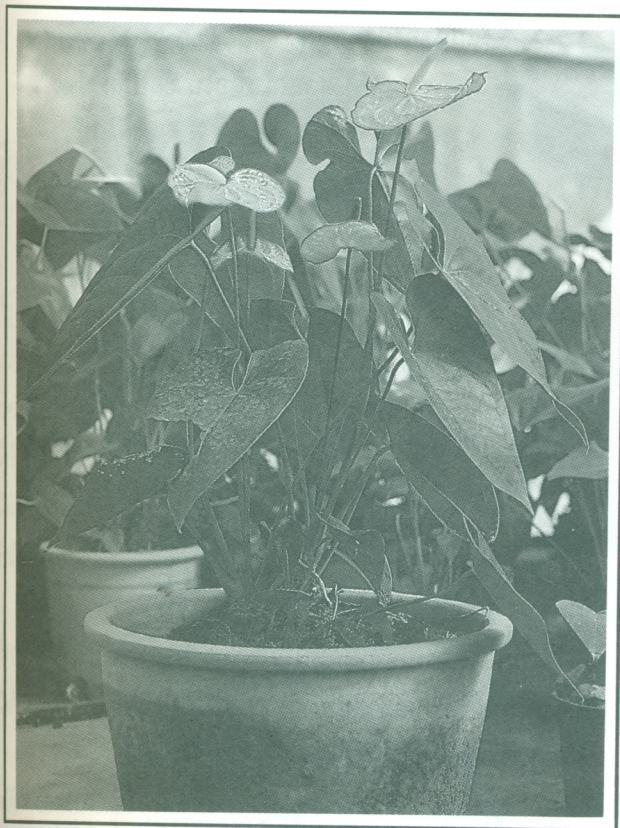
2. *Anthurium hybrid* หรือเปลวเทียน จานรองดอก ไม่มีรอยย่น ไม่มีหูจาน จานรองดอกตั้งขึ้นในแนวเดียวกับก้าน ดอก ปลีชี้ขึ้น ดอกจะมีขนาดเล็กกว่า และให้ดอกมากกว่าพวก *Anthurium andraeanum*

3. *Anthurium schzerianum* จานรองดอกมีสีต่าง ๆ ปลีงอ สภาพการปลูกเลี้ยงต้องการความเย็นและความชื้นสูง

สภาพการปลูกเลี้ยง

สภาพพื้นที่ปลูก สภาพพื้นที่ปลูกหน้าวัวควรมีการระบายน้ำที่ดีไม่เกิดน้ำท่วมขัง มีความชื้นและมีการถ่ายเทของ อากาศดี สภาพพื้นที่ปลูกหน้าวัวควรมีความชื้นสัมพัทธ์ใน เวลากลางวัน 70 เปอร์เซ็นต์ และเวลากลางคืนไม่ควรเกิน 90 เปอร์เซ็นต์

อุณหภูมิ หน้าวัวเป็นพืชที่ขึ้นอยู่ในบริเวณที่จัดว่าเป็น เขตร้อนของโลก อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต มี



พันธุ์หน้าวัวต่างประเทศ Paradiso จานรอง

อุณหภูมิกลางวันไม่ควรจะลดต่ำกว่า 21-28 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิกลางวันควรอยู่ระหว่าง 26-32 องศาเซลเซียส

แสง หน้าวัวตอบสนองต่อความเข้มของแสงเพื่อการเจริญเติบโตได้ตั้งแต่ 1,000-15,000 lux โดยที่ระดับความเข้มที่เหมาะสมอยู่ในช่วงประมาณ 10,000 lux ความเข้มแสงที่เกิน 15,000 lux จะต้องลดลงโดยใช้ซาแรนเพื่อให้ความเข้มแสงอยู่ในระดับที่เหมาะสม หรืออาจกล่าวได้ว่า หน้าวัวต้องการความเข้มของแสงเพื่อการเจริญเติบโต ความเข้มของแสงที่เหมาะสมที่หน้าวัวได้รับประมาณ 20-30 เปอร์เซ็นต์

พันธุ์หน้าวัว

พันธุ์หน้าวัวที่ปลูกเลี้ยงในต่างประเทศ มี 3 ประเภท ด้วยกัน คือ

1. สแตนดาร์ด (Standard) เป็นหน้าวัวที่มีลักษณะของดอกในรูปแบบปกติที่พบเห็นอยู่ทั่วไป คือ มีจานรองดอก (Spathe) แผ่กว้างและใหญ่ มีสีสันหลายสี คือ ขาว ส้ม ชมพู และแดง มีก้านช่อดอกใหญ่ เรียกว่า ปลี (Spadix) มีหลายสี คือ สีครีม เหลือง ชมพู น้ำตาลอ่อนหรือแดง ทั้งนี้แล้วแต่พันธุ์

ส่วนดอกที่แท้จริงมีขนาดเล็ก อยู่บนส่วนของปลีมีจำนวนนับร้อยดอก แต่ละดอกจะทยอยบานจากโคนปลีขึ้นไปเป็นลำดับ ถึงปลายปลี ได้แก่พันธุ์ Ozaki (สีแดง) Nitta (สีส้ม) Tropical (สีแดง) Midori (สีเขียว) Acropolis (สีขาว) Sonate (สีชมพู)

2. โอบาเกะ (Obake) เป็นหน้าวัวที่มีรูปร่างหน้าตาของจานรองดอกคล้ายแบบสแตนดาร์ด ขนาดใหญ่กว่าแบบสแตนดาร์ด และบางครั้งอาจจะมีฟอร์มแตกต่างไปจากแบบสแตนดาร์ด ส่วนใหญ่จานรองดอกจะมีสีเขียวของคลอโรฟิลล์มาด้วย บางครั้งจะมีสีเขียวทั้งดอก หรือขาวผสมเขียว หรือบางพันธุ์อาจมีส่วนผสมของสีอื่น ๆ ชมพู แดง และส้มปนกับสีเขียวด้วย มีหลายพันธุ์ อาทิ Paradiso Lambada

3. โนวเอลตี้ (Novelties) หน้าวัวกลุ่มนี้มีรูปร่างหลายแบบ คือ

3.1 Tulip type จานรองดอกตั้งตรงและห่อคล้ายดอกทิวลิป ปลีชี้ตรงตามแนวตั้งขึ้นไปมีหลายพันธุ์ อาทิ Calypso และ Trinidad

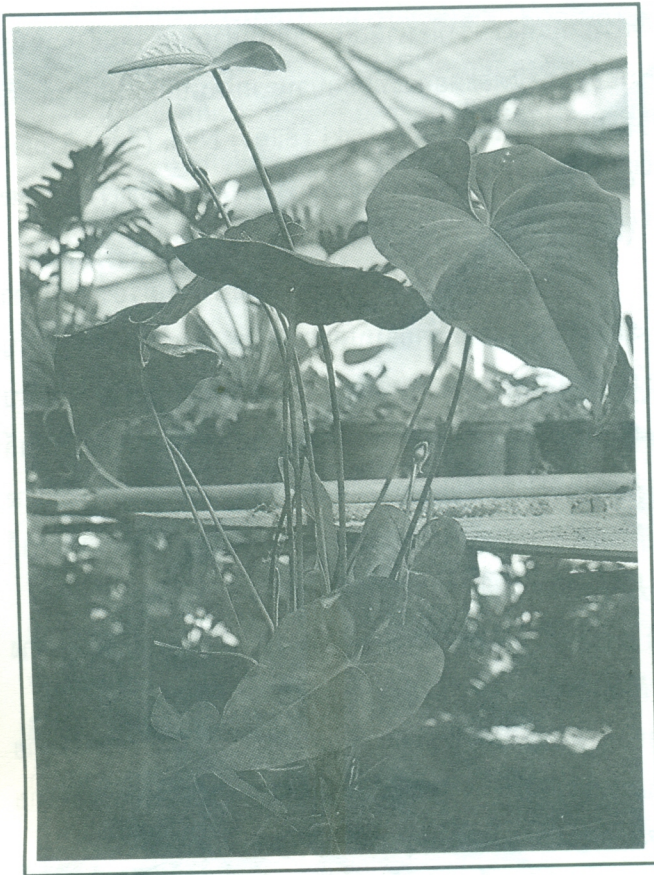
3.2 Blush type จานรองดอกมีสีขาว เส้นแวงมีสีแดง ปลีสีแดง

3.3 Brown type จานรองดอกมีสีน้ำตาล ปลีสีเขียว

3.4 Double type เป็นหน้าวัวที่มีจานรองดอก 2 อัน ซ่อนกันอยู่บนก้านดอกเดียวกันโดยจานอันล่างใหญ่ อันบนเล็ก แต่มีปลีร่วมกันเพียงอันเดียว มีหลายสี คือ แดง ชมพู ส้ม และสีแบบ Obake ด้วย นั่นคือ มีส่วนของสีเขียวของคลอโรฟิลล์ปนอยู่บนจานรองดอกด้วย (สมเพียร, 2522 ; สัตยญา, 2540)

พันธุ์หน้าวัวที่ส่งเสริมให้มีการปลูกเลี้ยงในบ้านเรา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแหล่งพันธุ์ ได้แก่

1. พันธุ์หน้าวัวไทย ที่นิยมปลูกตัดดอก มีพันธุ์ดวงสมร (สีแดง) ผกา มาศ (สีส้ม) ขาวน่ายหวาน (สีขาว) โพธิ์ทอง (สีส้มอ่อน) โดยแต่ละสายพันธุ์มีลักษณะดีเฉพาะอย่าง เช่น ดวงสมร มีสีแดงเข้ม ร่องน้ำตาลึก จานดอกหนา และก้านดอกตรงแข็งแรง ส่วนพันธุ์โพธิ์ทอง ร่องน้ำตาลึกกว่าดวงสมร โคน



พันธุ์หน้าวัวต่างประเทศ *Paradiso* จานรองดอกสีสองสี เป็นพวก *Obake*

ปลีดอกใหญ่ ปลายปลีเรียว จานดอกมีสีส้มอ่อน

2. พันธุ์หน้าวัวฮาวาย มีพันธุ์ โอเซกิ (*Ozeki*) จานรองดอกสีแดง เป็นดอกหน้าวัวพวก *Standard* มาตาม (*Ma-Jame*) จานรองดอกสีแดงเข้ม-เขียว เป็นพวก *Obake* คาลิปโซ (*Calypso*) จานรองดอกสีชมพู เป็นพวก *Tulip*

3. พันธุ์หน้าวัวเนเธอร์แลนด์ มีพันธุ์ ทropicอล (*Tropical*) จานรองดอกสีแดง แฟนตาเซีย (*Fantasia*) จานรองดอกสีครีม มีเส้นร่อนน้ำตาลสีชมพู พาราดีโซ (*Paradiso*) จานรองดอกชมพูขาว ขอบหูกานมีสีเขียว เป็นพวก *Obake* มิโดริ (*Midori*) จานรองดอกมีสีเขียว เป็นพวก *Standard*

การจะเลือกพันธุ์ใดปลูกควรพิจารณาจากลักษณะของหน้าวัว มีวิธีพิจารณาลักษณะของหน้าวัวที่ดี ดังนี้

1. จานรองดอกกว้าง
2. ด้านซ้ายและขวาเท่ากันเป็นรูปหัวใจ
3. จานรองดอกตะก้นหรือซ้อนกันเล็กน้อย
4. ปลีควรสั้นกว่าจานรองดอก ทำมุม 45 องศา กับ

แกนของก้านดอก

5. ก้านยาว ตรง ชูดอกเหนือใบ ซ้อปล้องสั้น

6. ด้านทานโรคแอนแทรคโนส และใบไหม้

การขยายพันธุ์

การขยายพันธุ์ดอกหน้าวัว สามารถปฏิบัติได้หลายวิธี ดังนี้

การตัดยอด นิยมปฏิบัติกันมาก สามารถทำได้ในขณะที่ยังเป็นต้นกล้าขนาดเล็ก ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และต้นหน้าวัวมียอดสูงกว่าเครื่องปลูกเกิน 60 เซนติเมตร ตัดให้มีใบตัดยอดมาประมาณ 4-5 ใบ นำไปชำ (กรณีต้นเล็กยังไม่มีรากติดมา) ให้ออกรากก่อนจึงปลูก ส่วนยอดจากต้นโต ตัดให้รากติดมา 2-3 ราก นำปลูกใหม่ได้ทันที

การตัดหน่อ ตัดหน่อที่มีราก 2-3 ราก เป็นหน่อที่เกิดจากโคนต้น หรือจากตอที่ตัดยอดไปปลูก ควรเป็นหน่อที่มีขนาดใหญ่และมีราก

การปักชำ ต้นตอที่ตัดยอดไปแล้ว และไม่มีใบติดอยู่ตัด



พันธุ์หน้าวัวต่างประเทศ *Merangue* จานรองดอกสีขาว เป็นพวก *Standard*

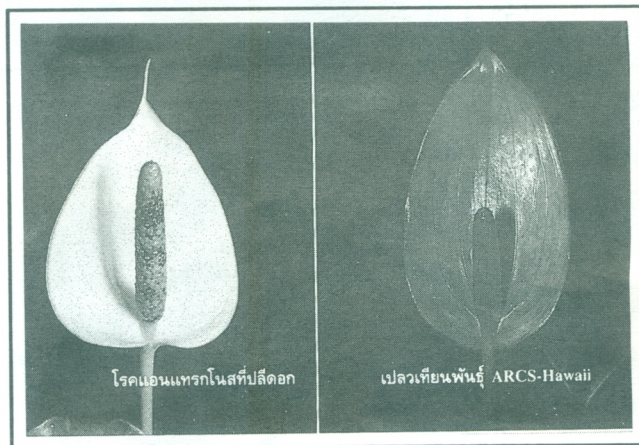


เปลวเทียน ปลุกที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ต้นเป็นท่อนๆ ขำ โดยแต่ละท่อนต้องมีข้อติดไปด้วยอย่างน้อย 3 ข้อในการปักชำจะต้องวางต้นให้ทำมุมกับวัสดุปักชำ 30-40 องศา โดยให้ตาหันออกด้านข้าง เพราะจะทำให้ได้หน่อในปริมาณมาก วัสดุปักชำใช้อิฐมอญทุบละเอียด หรือทรายหยาบผสมถ่านกลบ สถานที่ชำควรได้รับแสงรำไร

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อหน้าวัว โดยการ นำใบอ่อนของต้นที่ตัดไว้แล้ว (ลักษณะดี ดอกตก ดอกมีอายุการใช้งานนาน) นำไปเลี้ยงในอาหารวิทยาศาสตร์ จนเกิดแคลลัสและ เกิดต้นเล็ก ๆ นำต้นเล็ก ๆ ไปปลุกเลี้ยง ในร่ม ความชื้น 90% เป็นเวลา 2 เดือน นำปลุกในสภาพปกติ อีก 2 เดือน เพื่อให้ได้ต้นใหญ่ขึ้น จึงนำปลุกแปลงหรือ กระจกวางปลุกเพื่อให้ดอกต่อไป

การเพาะเมล็ด ใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนา พันธุ์ใหม่ โดยวิธีการผสมเกสร เพื่อให้ดอกหน้าวัวติดเมล็ด นำ เกสรตัวผู้จากดอกหน้าวัวพันธุ์ที่ต้องการซึ่งมีลักษณะเป็นผงสีขาว ไปป้ายที่เกสรตัวเมียของหน้าวัวอีกต้นที่ใช้เป็นแม่พันธุ์ สังเกต ดูที่ปลีดอกจะมีปมใส ๆ ให้ป้ายจากโคนปลีลงไปถึงปลายปลี 2-3 ครั้ง ใช้ถุงผ้าขาวบางคลุมดอกที่ผสมแล้ว หลังจากผสม ประมาณ 3 เดือน จะให้เมล็ดและ เมล็ดจะแก่เมื่อมีอายุประมาณ 8 เดือน มีลักษณะ ใส ๆ สีส้มแดง จึงนำไปเพาะ



เปลวเทียน และโรคแอนแทรกโนส

วิธีการเพาะล้างเมือกหุ้มเมล็ดดอก วัตถุประสงค์ใช้เพาะ อิฐ มอญทุบละเอียด แขน้ำ ใส่กระถางขนาด 8 นิ้ว จากนั้นนำ เมล็ดวางบนอิฐมอญ ปิดปากกระถางด้วยแผ่นกระจกใส กั้น กระถางเพาะมีจานรอง ใส่น้ำเพื่อให้วัตถุประสงค์เพาะมีความชื้นตลอด เวลา ประมาณ 1 ปี เศษ จึงได้ต้นกล้าหน้าวัว ขนาด 3 นิ้ว ให้ ย้ายปลุกลงกระถางและหลังจากนั้นประมาณ 1 ปี ต้นหน้าวัว จากการเพาะเมล็ดจะให้ดอก

การปลุกหน้าวัว

วัสดุปลุกหน้าวัวควรเป็นวัสดุที่เก็บความชื้นได้ดีถ่ายเท อากาศดี ระบายน้ำได้ดี ไม่ผุง่าย ไม่ย่อยสลายง่าย โปร่งและมี น้ำหนักพอที่จะให้รากหน้าวัวยึดเกาะลำต้น ไม่คลอนแคลน มีความเป็นกรด-ด่าง ประมาณ 4.8-7.2 วัสดุปลุกที่เหมาะสมคือ ถ่าน อิฐมอญ กาบมะพร้าว



การขยายพันธุ์หน้าวัว โดยวิธีการตัดยอดปลูก

วิธีการปลูก การปลูกหน้าวัวสามารถปลูกในกระถางหรือปลูกลงแปลง

การปลูกในกระถาง ปฏิบัติโดยวางอิฐหักปิดรูกันกระถางวางโคนต้นหน้าวัวบนเศษอิฐหัก ให้ต้นอยู่ตรงกลาง รากกระจายโดยรอบ นำอิฐมอญทาบขนาดใหญ่ว่าแต่ละก้อนมีขนาด 4 ซม. ใส่รอบโคนต้น ประมาณครึ่งกระถาง ทาบอิฐมอญให้มีขนาด 2 ซม. เติมใส่จนมีระดับต่ำกว่า ยอดประมาณ 2 ซม. ใส่ปุ๋ยมะพร้าวบด ผิวน้ำเครื่องปลูกเพื่อช่วยเพิ่มความชุ่มชื้น

การปลูกลงในแปลง ปฏิบัติได้โดย กั้นขอบแปลงด้วยอิฐบล็อกให้มีความสูง 30 ซม. ทำแปลงเป็นสันนูนคล้ายหลังเต่า เพื่อให้น้ำระบายออกด้านข้างแปลงได้ ใช้ผ้าพลาสติกปูพื้น

สภาพโรงเรือนปลูกหน้าวัว ที่ต้องพรางแสง 78-80%

แปลงเพื่อป้องกันไส้เดือนดิน ใส่เครื่องปลูกลงในแปลงให้มีความหนาประมาณ 5-10 เซนติเมตร ปักหลักลงในแปลงปลูกลงหน้าวัวผูกกับหลักให้ต้นตั้งตรง โคนต้นชิดกับเครื่องปลูกให้รากแผ่กระจายบนเครื่องปลูก แล้วจึงเติมเครื่องปลูกให้ต่ำกว่าระยะปลูก 30 x 30 ซม. ระดับยอด 2 ซม. ไร่ ปลูกได้ 10,500 ต้น

โรงเรือน โรงเรือนปลูกดอกหน้าวัวเป็นโรงเรือนไม้ระแนง หลังคาตีไม้ระแนงขนาด 1 x 1 นิ้ว ตี 1 อันเว้นอันตามแนวเหนือใต้ โรงเรือนซาแรน ใช้โครงสร้างเหล็กหรือไม้ มี



วิธีการปลูกหน้าวัวลงในแปลงปลูก

ชาแรมมุงเพื่อพรางแสงประมาณ 70-80% พื้นโรงเรือน ควร เก็บความชื้นได้ดี . ดังนั้นควรปลูกด้วยอิฐมอญหรือทรายหยาบ เพื่อช่วยรักษาความชื้น

การดูแลรักษา

การให้น้ำหน้าวัวเป็นพืชที่ต้องการความชื้นสูงมากควร ให้น้ำแก่หน้าวัววันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น ถ้าสภาพอากาศแห้ง ให้น้ำวันละ 3 ครั้ง ผู้เขียนได้นำพันธุ์หน้าวัวต่างประเทศมา ทดลองปลูกที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เมื่อปลายปี พ.ศ.2539 มีพันธุ์ มิโดริ (Midori) จานรองดอกสีเขียว พันธุ์แฟนตาเซีย (Fantasia) จานรองดอกสีขาวเส้นร่อนน้ำตาลสีชมพู พันธุ์เมอร์แรงกีว (Merangue) จานรองดอกสีขาว โดยได้รับความอนุเคราะห์ พันธุ์จาก คุณกำจัด เนตรศิริ ผู้ช่วยเกษตรอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ช่วงที่นำปลูกรู้สึกอากาศเย็น อากาศแห้ง พบว่า พันธุ์มิโดริ จานรองดอกสีเขียวรูปทรง สีไม่สดใส ที่แรกเข้าใจว่าถูก แผลงทำลาย ตรวจดูแล้วไม่พบ ได้รับข้อมูลจากผู้เคยปลูกลี้น มาก่อน เป็นผลจากอากาศแห้ง ความชื้นไม่พอ จึงได้แก้ปัญหา โดยใช้ระบบการให้น้ำแบบพ่นหมอก ให้ในช่วงอากาศแห้งช่วย แก้ปัญหาดังกล่าวได้บ้าง พอช่วงหน้าฝนปรากฏว่าอาการดิ่ง กล้าที่เกิดแก่หน้าวัวพันธุ์มิโดริหายไป จึงได้ทราบว่าเป็นสภาพ ความชื้นสูงมีความจำเป็นมากต่อการเจริญเติบโตของหน้าวัว

การให้ปุ๋ย ให้ปุ๋ยเม็ดสูตรเสมอ เช่น ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1 ช้อนชา (20 กรัม) ต่อดัน โรยรอบ ข่ายพุ่ม หรือรอบกระถาง ให้เดือนละครั้งหรือปุ๋ยละลายช้า สูตรเสมอ โรยรอบพุ่มหรือรอบกระถางทุก 3-6 เดือน และใช้ ปุ๋ยเกร็ดละลายน้ำสูตร 15-30-15 หรือ 16-21-27 อัตรา 20-40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเสริมให้ทุก 15-20 วัน

การตัดแต่ง ควรตัดใบออกบ้างในช่วงปลายเดือน พฤษภาคมของทุกปี โดยตัดให้เหลือเพียงยอดละ 3-4 ใบ การ ตัดแต่งเพื่อให้ต้นมีการระบายอากาศได้ดีในช่วงฤดูฝน และ เป็นการช่วยลดการระบาดของโรคและแมลง

โรคและแมลง

1. โรคใบแห้ง ถ้าไม่ได้เกิดจากการได้รับแสงมากอาจ เกิดจากเชื้อราพวก *Phytophthora collectotrichum* หรือ *Anthraenose* อาการที่เกิดจาก *Anthraenose* แผลจะแห้งเป็น วงซ้อนกัน ป้องกันกำจัดโดย พ่นด้วย บาวีสติน อาการที่เกิดจาก *Phytophthora collectotrichum* ใบแห้งจะไม่เป็นวง ป้องกัน กำจัดโดย พ่นด้วยอาลีเอท
2. โรคใบไหม้เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas campestris* อาการจะช้าและไหม้ ระบาด รุนแรงเมื่อมีความ ชื้นสูง อากาศไม่ถ่ายเท ป้องกันกำจัดโดย พ่นด้วยแคงเกอร์เอ็กซ์



วิธีการปลูกหน้าวัวลงในกระถาง

หรือสเตรปโตมัยซิน สลับกับยาโคไซด์และโคแม็กซ์

3. โรคใบจุด เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Septoria anthuri* พบในหน้าวัวจากประเทศเนเธอร์แลนด์ เท่านั้น ป้องกันกำจัดโดย ฟ่นด้วยแคงเกอร์เอ็กซ์ หรือ สเตรปโตมัยซิน สลับกับยาโคไซด์และโคแม็กซ์

4. ไร ไรแดงไรขาว ทำลายทั้งใบและจานรองดอก ทำให้ผิวใบและจานรองดอกมีลักษณะดำ

ป้องกันกำจัดโดย ฟ่นด้วยไฮไมท์ หรือกำมะถัน หรือ ไวท์ออยล์

5. หอยทาก กัดกินปลายราก ใบ และดอกอ่อน ป้องกันกำจัดโดย ใช้เหยื่อพิษหว่านบริเวณที่ หอยทากอยู่

กรกับเกี่ยวและการปฏิบัติกรหลังกรกับเกี่ยวระยะกรกับเกี่ยว

ระยะที่เหมาะสมที่สุดในการตัดดอก คือระยะที่ปลีเปลี่ยนสีแล้ว 2 ใน 3 ของความยาวของปลี การตัดดอก นิยมตัดปลีดาห์ละครั้ง ตัดให้ก้านดอกเหลือกับต้นประมาณ 4-5 เซนติเมตร (เพื่อไม่ให้ เชื้อโรค เข้าสู่ต้นได้เข้าสู่ต้นได้ง่าย) ตัดดอกแล้วควรจุ่มมีดในน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกครั้ง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อแบคทีเรีย ดอกที่ตัดแล้วควรแช่ในน้ำสะอาดและวางในร่ม

กรบรรจุหีบห่อ

นำบรรจุหีบห่อ ถ้าเป็นการขนส่งระยะไกล สวมถุงพลาสติกที่จานรองดอกโดยเจาะรูให้ปลีแทงออก มัดดอกรวมกัน

แช่ในถังบรรจุน้ำสะอาด เพื่อขนส่งต่อไป และถ้าเป็นการขนส่งระยะไกล บรรจุหน้าวัวเรียงลงในกล่องกระดาษโดยมีกระดาษสำหรับยึดจานรองดอก ใช้เทปกาวตรึงก้านดอกให้จานรองดอกอยู่ด้านหัวและท้ายกล่อง ก้านดอกควรเสียบในหลอดพลาสติกบรรจุหน้า

เอกสารอ้างอิง

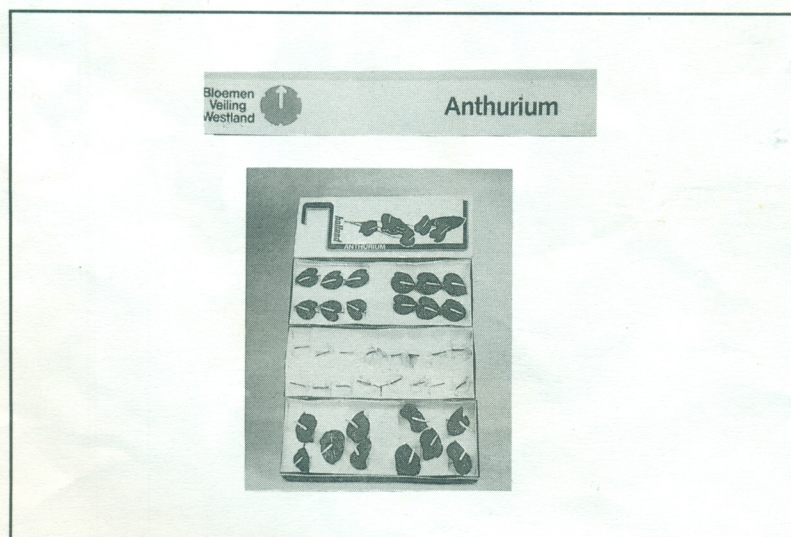
กรมส่งเสริมการเกษตร. 2533. คู่มือการผลิตไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก. รุ่งศิลป์การพิมพ์. กรุงเทพฯ 63 น.

กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับศูนย์การค้าแพชั่น ไอส์แลนด์. 2542. รายงานการจัดงานอะเมซิ่งไม้ตัดดอกเมืองร้อน. จัดพิมพ์โดยวารสารเคหการเกษตร.

สมเพียร เกษมทรัพย์. 2522. การปลูกไม้ดอก. มันทิปับบลิชซิง. กรุงเทพฯ. 446 หน้า.

สัญญา มหาวงค์. 2540. อิทธิพลของความเข้มข้นแสงที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของหน้าวัว. ปัญหาพิเศษ

ภาควิชาพืชสวน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 43 น.



กล่องบรรจุหน้าวัว